

مشال سے ملگ

ماڈل گاؤں

لکوک، آغا میر نصیر خان، صدر ذی

وفاقی حکومت، ووانگ وزارت، نصیبی بہرہ منگ، گون

بلوچی اکیڈمی کوئٹہ

مٹاؤ گنگ

ترجمہ - بلوچی

ماڈل گاؤں

تحریر - آغا شرف

بلوچی بدل

آغا نصیر خان احمد زئی

گندھارا کنوچ

آغا نصیر خان : عزیز محمد جی

عاجی عبدالقیوم بلوچ : اوزر سیدی

بلوچی اکیڈمی - کوئٹہ

کلیں حق پہ بلوچی اکیڈمی کوٹہ

بلوچی اکیڈمی کوٹہ	چھاپ کنوئ
تلاٹ پزٹنگ پریس - کوٹہ	چھاپ جاہ
۶۱۹۸۲	سری وار
یک ہزار	لیکڑ
۴ روپے	بہا
محرارت	کتابت

مثالی کلمگ

دیم ردکین ڈیہانی شاران شر ابید۔ کلمگ ہم پاک و ساف
 بخت۔ تپیر ۽ پیا ساف درا بنت۔ ایشان مثال کلمگ گشت۔
 ہر کنڈا درچکانی و کشارانی سرسوزی۔ پکی کردہ۔ نیوہ دایں باغ
 پاک و سافین میتگ۔ سافین دگ۔ روچ ۽ روچ ۽ روشنائی شپ
 ۽ گردک ۽ روشنائی۔ دگ و ششت و شود ۽ داستان ۽ آب
 جان سلامتیں مردم۔ جان جوڑیں سادار۔ مثال کلمگ ۽ یک پال جا۔
 درمان جا۔ تار جار۔ گردک جا۔ جرگ ۽ دیوان جا۔ وانگ جا۔
 کلمگ ۽ گون۔ نزیکین واپاری پڑی ۽ آوار کنوکیں دگ۔ کہ چر آئی
 سوب ۽۔ واپاری پڑی ۽۔ کشاری پیداوار ۽۔ بجھائینگ۔ باز
 آسان بیت۔ کلمگی دنگ۔ گون مزین دگ ادشاہ۔ دکان تلوک
 بنت۔

مگہ پاکستان ء کُلگ اے ورنہ اُنت۔ ہا کہنیں ورو ڈول ء
 اُنت۔ نہ گروک ء روشنائی۔ نہ پاک و سافین آپ۔ شری بند بوج۔
 کہنیں زمانہ ء رنگ ء۔ حاک ء جوڑ گرتگیں۔ کچھیں لوگ۔ کہ آمان
 تھا۔ نہ درپچہ و نہ روشندان استنت۔ نہ ایسانی تھا۔ روبرح ء روشنائی۔
 وگوات پہ شری ء آت کنت۔ اے ملکانی مانوک۔ شہ دُزی ء تڑس
 ء۔ لوکان۔ درپچہ و روشندان نہ جننت۔ شپ ء لوگ ء۔ درائیں
 مردم ہمیشی تھا و پنت۔ ہمیشی تھا۔ گوک۔ میہی۔ و کارگیران بندنت۔
 لانک بوج ء و استا ہم۔ جتائیں اند نہ بیت۔ جا ء کمی ء
 سوب گیشتر میتگان۔ پیش در ہم نبیت۔ اگر یتنگے ء پیش در بیت۔
 تہ آہی تھا کدو حاک ء ڈیر کپوک اُنت۔ او درمی کڈا۔ دیوال ء
 نہ سرا تاپینا۔ سگن ء گکڑ۔ ہے وڑ پچوک اُنت۔ کہ نہ دیوال و
 بلکن نہ بامب گنڈا کیت۔ اے یک کُلگ و یک گس ء حال نہ
 اُنت۔ او کُلگ ء رو آ ء۔ و استا پرج دگ نبیت۔ اگر بیت
 ہم۔ آ را کدر بد حال بیت۔ کہ رو آ ء و استا۔ بے کار اُنت
 لک اور بہیت۔ تہ پرج و مین بیت۔ نہ دگ ء سرا۔ مردم

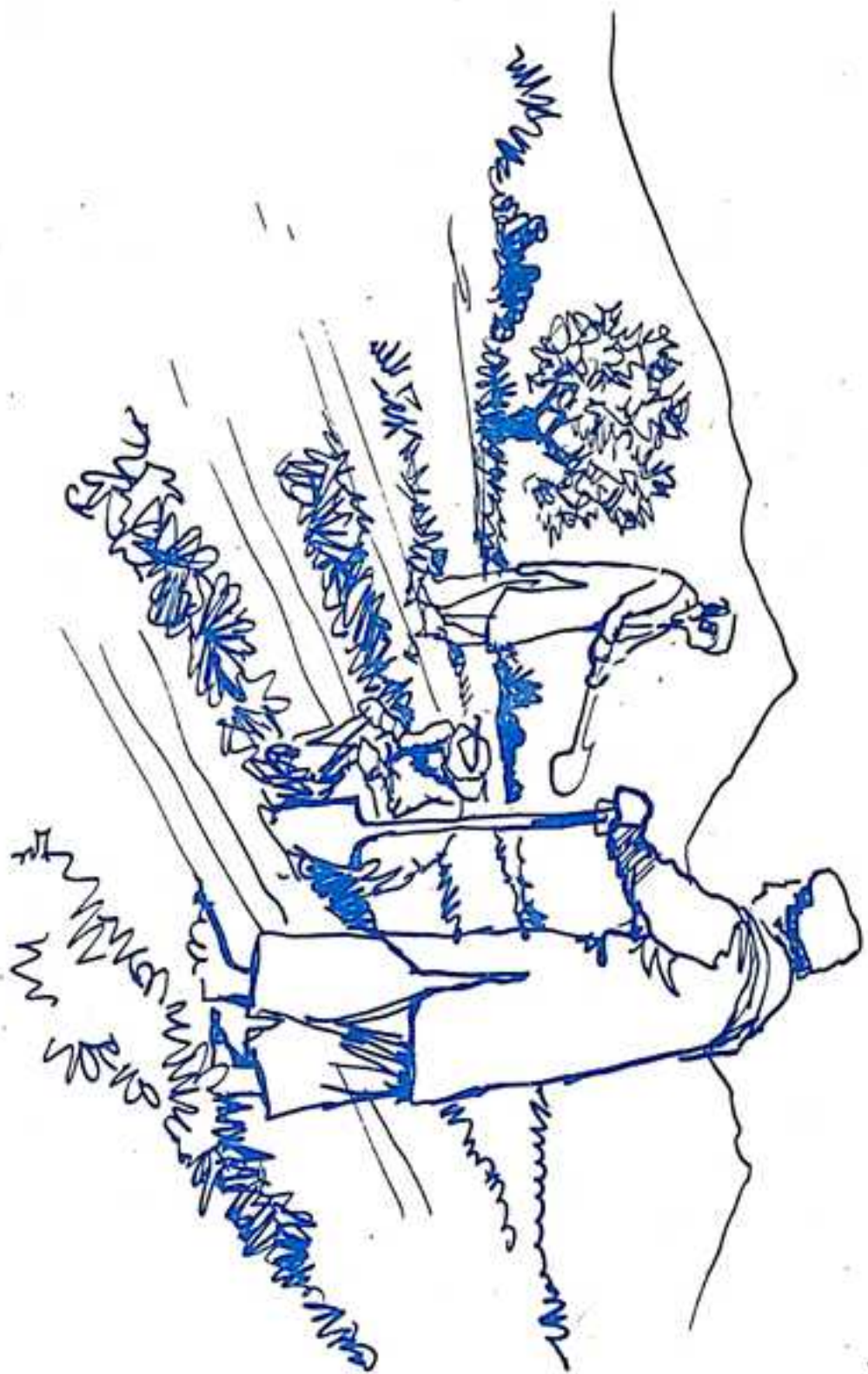
شت کنت۔ نہ سادار۔ کُکگ ۽ گونڈیں دکانی۔ حالت چہر ایشا ہم
 خراب و گندہ تر انت۔ ہر کُڈا گندگی ۽ اُنبار۔ و گندگیں آپ
 انت۔ اے آپ۔ انجو بدبو بیت۔ کہ ایشی کرا ش گوزگ
 ہم مشکل انت۔ کڈانی اے بدبوئیں آپ۔ پزی۔ کُکگ۔ کُکگ۔
 او بازی نادرا حیانی کرمان ودی کُنت۔ ہے ڈول ۽ مردمان جان
 سلامتی ۽ سرا۔ گندگیں اثرے دور دینت۔ مٹی ملکائی کُکگائی تھا۔
 نادراچی۔ ناداری۔ ناسریدی باز زیات انت۔ مخلوک گیشتر نادانده۔ انت
 پیشا۔ جان سلامتی او سفائی ۽ المی بیگ ۽ سرپہ نہ بینت۔
 وانگ و زانگ ۽ سیت مندی ۽ نہ زاننت۔ کہنیں راہبندان
 پدہ دیگ۔ او نوکیں راہبندان سرا۔ نہ رونت۔ وقی زند ۽ تھا۔ بدل
 آرگ نہ لوئنت۔ راستی گپ ہمیش انت۔ شری زند ۽۔ تیوگیں آسانی
 آدان دست نہ پکیت۔ ہے سوب انت۔ کہ مٹی ملک ۽ کُکگ۔
 برادر و پاک و سافیں۔ شال کُکگ نہ انت۔ وحدے کہ ایشانی
 تھا مانوکیں۔ وقی کک ۽ دت کنگ ۽۔ اصول ۽ چکا کُکگ ۽ دیم
 روی ۽ کار ۽ بنا کُرت کُنت۔ وقی زند ۽ و شمال و کُکگ ۽

ساف و پاک کُرت کنت۔ اے ڈولیں کاران باسوب کنگ
داستا۔ حکومت ہم گون آیان ہنگ بیت۔

کُنگانی جانند۔ اگہ وقی جان دراجی۔ دشمال۔ مالی گیشتری ۽ سرا۔
پہ دل دگوش بکنت۔ تہ پکتان ۽ کُنگ۔ یک برادار و پاک و
سافیں کُنگ ۽ بوت کنت۔ بزان مثالی کُنگ جوڑ بوت کنت۔ آ مثال
کُنگ چہ پیم بیت۔ اے کتاب آہی سوچ دیگ ۽ یک نکشر ۽

انت
کُنگ ۽ میتگ =

اگہ کے۔ پہ کُنگ ۽ سیل ۽ برؤت۔ تو گیشتر۔ کہنیں زمانہ ۽
لوگ گندگا کانت۔ کہ گون زاؤ ۽ بندوک انت۔ پلج ۽ تہا ہگ اور
گرنگیں۔ پلج ۽ گون دون کرنگت۔ لوگ ۽ چھت ۽ سرا کاه و
لوچ بگجوک انت۔ بامب ۽ ہم گون ہے وڑیں پلج ۽ دون کرنگت۔
تان کے رگس اور ۽ مہ چٹینیت۔ باز اندان اپنشین۔ لوگ ہم گندگا
کانت۔ کہ آیان سرا تیر اشتکنت۔ او دولش کرنگت۔ ایشان تہا۔
نہ جان شود۔ نہ مدنج۔ نہ پسرخی بیت۔ سر دیں جنین لانک

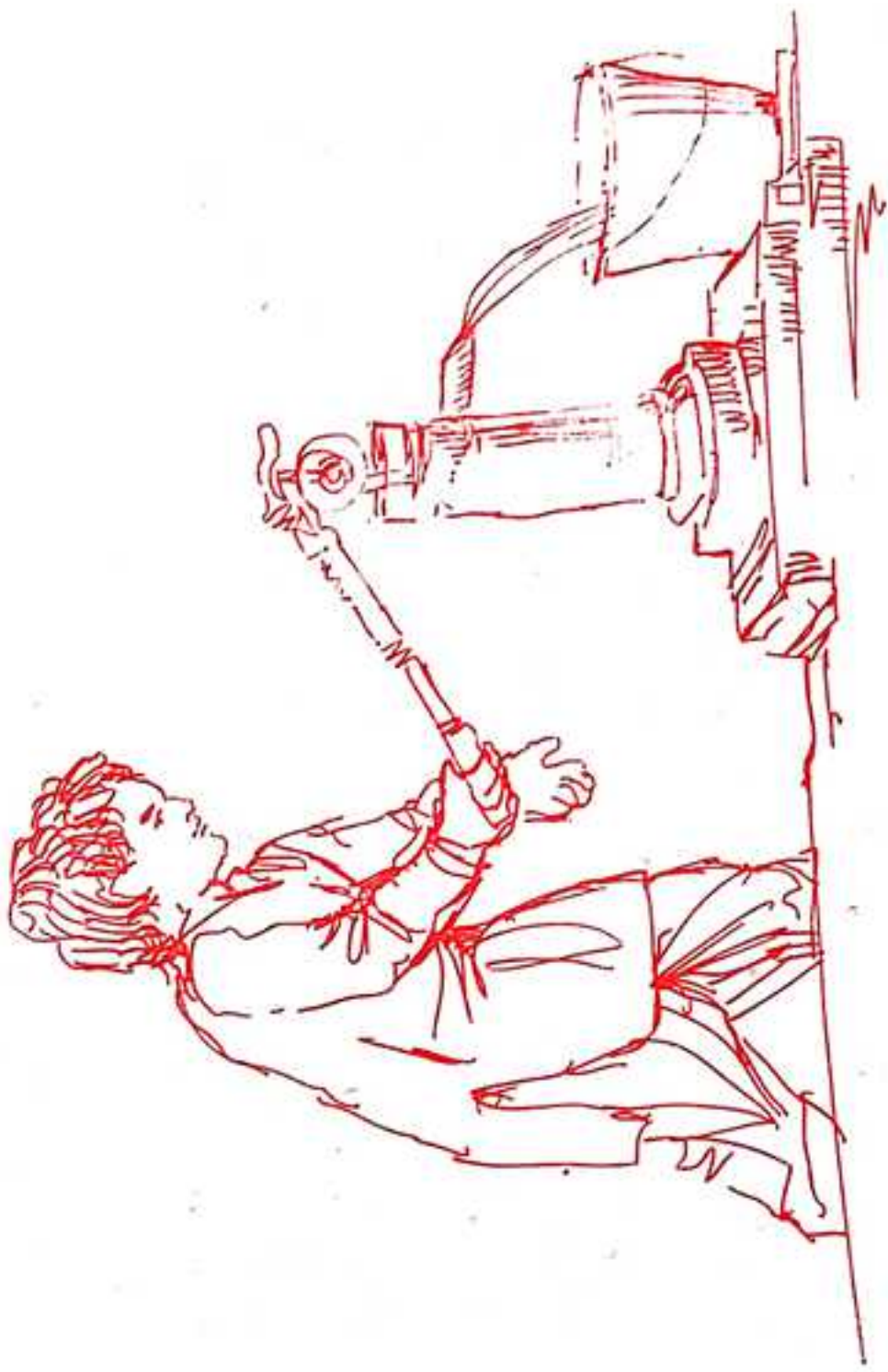
بوج ۽ دستا - کشارانی تنها رونت - گونڈو - گسانی کرو گورا چسری
کننت -

چیزے لوگانی دیا - جیلی گندگا کیت - مانگ ۽ دستا یک لوگ
بیت - یادو لوگ بنت - ایشی تنها درائیں لوگ ۽ مردم ماننت -
ساداران ہم - ہے لوگ ۽ تنها بندنت - مردمانی پرو پوتیک - ودان
ہم - ہے لوگ ۽ تنها انگ بنت - مری - مسیت ۽ چاہ - یا کڈانی آپ -
یا جوانی تنها جان شودنت - مگ جنیں گیشتر ہے بانانی تنها جان
شودنت - چیزے آپ ۽ ڈکار پوشیت - و چیزے پرچ ۽ سوت
۽ مانیت - بان ۽ تنها روشن دان است و نہ دریچ نہ روچ ۽
روشانی بان ۽ تنها کیت - نہ گوات دودت ۽ درپگ ۽ پر - بانانی
تنها - بخاری ہم نہ انت - اے بانان پرچ کارو گس بندوک نہ بندنت
بلکن گس ماژک ایشان بندنت -

کگ ۽ تنها - بنٹگیں لوگ یک یادو گندگا کانت - یا گس کگ ۽
کاش یا دمی مزین زمیندار ۽ بیت - پرچیک کگ ہر مردم - پوکیں
حشت ۽ گس ۽ بندگ ۽ وس ۽ ندریت - مسی ملک ۽ کگ ۽

ہر مردم - اگدر استو مند نہ انت - کہ پکویں خشت ۽ لوگ
 بندیت - مروج و بانا - پکویں لوگ ۽ بندگ باز گران انت - گس بندگ
 ۽ سامان باز گران انت - پلج کار و کمزور ۽ مزد ہم باز زیات
 انت - اے الہی نہ انت - کہ کنگ ۽ لوگ گون خشت ۽ بندگ
 بنت - یا در سے تگ ۽ لوگ بنت - چارگ ایش انت - کہ
 آگدگا زیب دار بنت -

پاک و ساف بنت - آوانی تھا - مانگ ۽ ہر آرام بیت - ہما ملک
 کہ دیما شگنت - آیانی تھا - جان سلامتی - وسفائی خیال دارگ بوتہ - مانگ
 ۽ واتا شرانت - دگ ملک باز دیما شگنت - مارا ہم دیما روگ
 باید انت - تنک و تار مہیں لوگانی بندگ ۽ جا عر - مارا باید انت -
 نوکیں راہبندانی سرا مانگس بدن - نوکیں راہبندانی چکا گس بندگ
 مشکل نہ انت - سرہ آ کچوئیں گس بہنت - گس ۽ کچو یا پکا
 بیگ الہی گپ ۽ نہ انت - مگہ جان سلامتی و سفائی ۽ آرام
 اے لوگانی تھا بیت - ہے راہبندانی سرا - لوگ بندگ بہنت -
 پیشا مروجی این - پک شری کنگی لوگ ۽ بندگ ۽ نکشہ اے

درت بیت

(بُض پد)

دری دیوالانی = ۲ فٹ پراج × ۴ فٹ جہل۔

تہی دیوالانی = ۱ ۱/۲ فٹ پراج × ۲ فٹ جہل

دیوال و کرسی = ۱ ۱/۲ فٹ پراج × ۱ ۱/۲ فٹ بزز

(دیوال)

دری = ۹ اینچ پراج × ۱۰ فٹ بزز

تہی = ۹ اینچ پراج × ۱۰ فٹ بزز

(پامب)

دیم پر دیمیں دیوالان سرا یک تیر۔ د تیراے کش و اکش د
 کرز ایر کنگ بنت۔ ایشی سرا۔ کاش و پراج بردیگ بیت۔
 اگ کے۔ مٹر و کرز۔ ایر کنگ مہ لوٹیت۔ تہ اے سورت و کاش
 و پراج و سرا۔ ددنت بززی و کراس خاک گیجگ بیت۔ اد
 ایشی سرا بگ آٹاریں پرج و گون دن کنگ بیت۔

(در و دریچہ)

ہر گس ۽ تھا۔ درے یک در۔ ویک درچہ بہیت۔ روشن
 دان ہم بہیت۔ تان کہ روچ روشنائی۔ او گوات تھا آت بہنت۔
 اگہ ذی ۽ ترس بہیت۔ تہ درچہ او روشن دان ۽ سرا جانی بنگ
 بہیت۔

(باض)

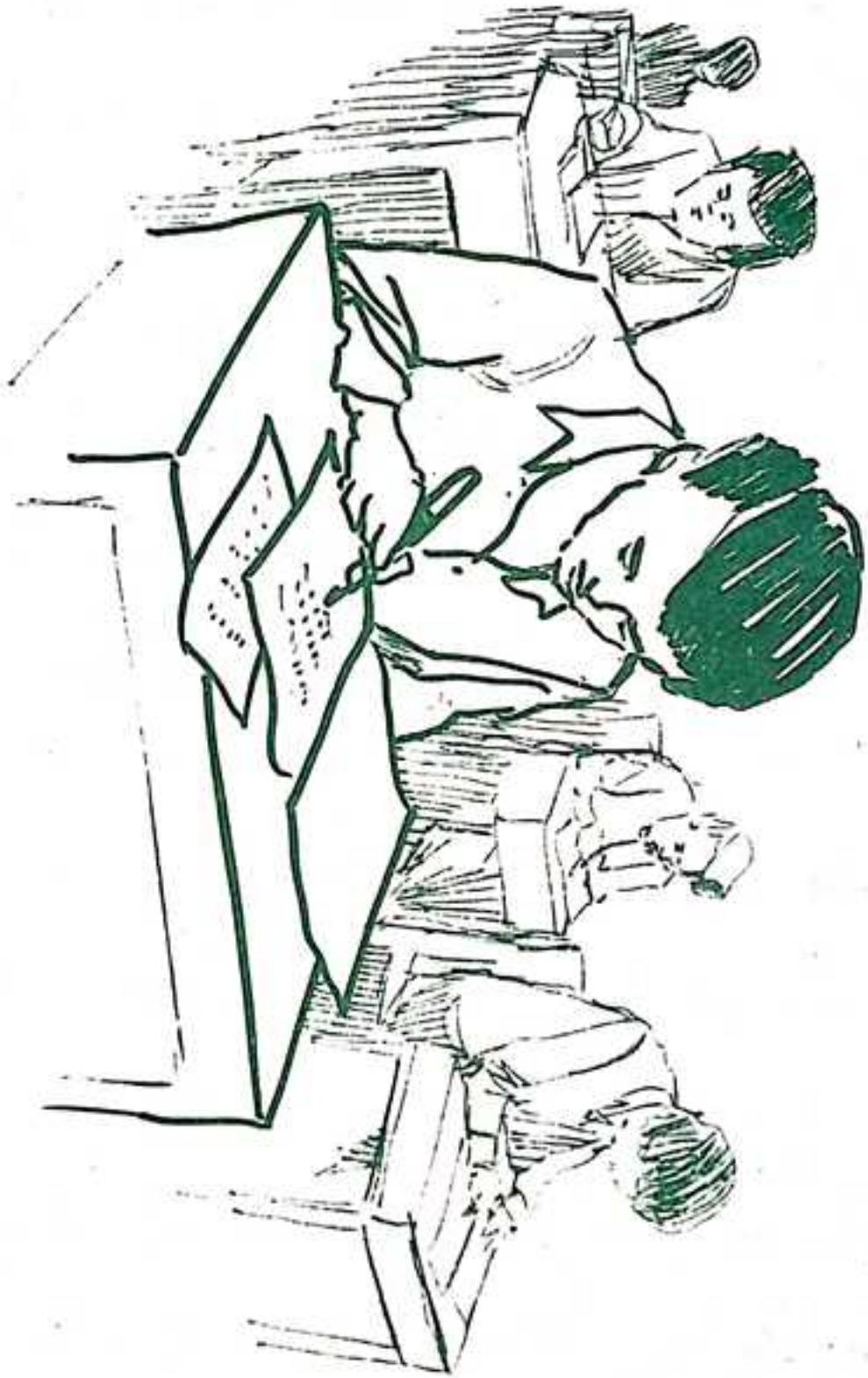
بان۔ لوگ ۽ مردمانی حساب ۽ بنگ بہنت۔ اگہ ڈکا۔ کم بیت۔
 تہ لوگ ۽ دو۔ بان الی بہنت۔ یکے لوگ ۽ سامان ۽ ایر کنگ
 ۽ داستا۔ دومی نڈو نیاد دوسپگ ۽ داستا۔

(لوگ تلہ)

بانانی تہاریک گجگ بیت۔ ریک ۽ سرا۔ خاک یکجگ بہیت۔
 رندا بان ۽ تلگ ۽ شری ۽ کنگ بہیت۔
 آچا ہورند گون پرچ ۽ دون کنگ بہیت۔

(مدنخ) (یامبدہ)

مٹی کلگی متیکان۔ اکثر۔ مبدہ نہ بیت۔ ہابان ۽ تھا کہ بہیت

ہائی تہا ریگ گراوند - نان پہچنت - بان ۽ تہا دوت بیت بان چہ
 دوت ۽ خراب بیت آچیشا ابید - دوت چان و پھان زیان دوت
 برینگ ۽ مبدہ امی انت - مبدہ ۽ تہا ہودا - کہ دیگدان
 جوڑ بیت - دوت ۽ در کپگ ۽ داستا آہی چکا - بخاری
 ۽ بندگ بیت - تاکہ دوت درا در کپیت - دوت ۽ درا در کنگ
 ۽ آسان این رامبند ہمیش انت - کہ دیگدان ۽ سرا - یک پل ۽ یا
 گیریں چیزو الگ بیت - گون آیا لولہ ۽ سک بپیت - کہ دوت ۽
 درا رکشیت - دوت کہ گون تازہین گوات ۽ آدار بود - سبک بیت - دوت
 دیم ۽ بالاد روت -

(جاض شود)

ہرینگ ۽ جان شود ہم الی انت - تاکہ ششت و شود ۽
 آسان بیت - جان شود ۽ آپ ۽ در کنگ ۽ داستا نالی ہم ضروری
 انت - پرچیک آپ ۽ ادشتگ ۽ شہ میتگ ۽ تہا بدبوئی - بیدا
 بیت - رنگ رنگے کرم - کوکک - پشہ - مگگ - ونا جوڑیانی کرم بیدا
 بنت - آپ ۽ در کنگ ۽ یک جوانین رامبندے ہمیش انت - جان شود

ۛ تہا - ہوتا جان شودگ بیت - ادا یک حوی ۛ جوڑ گنگ بیت۔
 گون سیٹ ۛ - او ہے حوی ۛ مَنگ گنگ بیت اش یک کڈا۔
 او چے مَنگ ۛ ہالی ۛ در گنگ بیت - دیم نالی ۛ گون کشاری ڈغان
 ڈیگ بیت تا کے جان شودگ ۛ چلیں آپ کشارانی تہا بُرنت -
 یانالی گون کڈے ۛ آدار گنگ بیت - مگ ہے کڈے شہ آبادی ۛ دور
 باید بیت -

(چرخے یا پوٹے)

اے رَگدگ بوتہ - کہ اگ لائک بوج ۛ ضرورت بکپیت مردیں ہر
 کشاران شت کنت - مگ جنین شپ ۛ ودا - سے و چار یکجا بنت
 او لائک بوج ۛ رونت مگ روچ ۛ ودا جنین پ لائک بوج ۛ
 گون مشکل ۛ دو چار کپنت - اگ لوگ ۛ
 ممان ۛ بیت ۛ - تہ لائک بوج ۛ داستا۔
 آیا کشارانی تہا - بَرگ شریں گے نہ انت - اے الی انت - کہ مینگ
 ۛ تہا - یک کڈے ۛ - دور چرنی یا پوٹی ۛ لائک بوج ۛ خانہ
 بندگ بیت -

(دیوالانے چونے کنگے)

کھنگانی ہر دیوال ء بچارے - آیانی سرا سگن ء گلڑ لچوک
 انت - آپیشا دیوال بدرنگ مالوم بنت - سگن گلڑانی تھا - نگسگ -
 وپری جا کنتت - ہر وڑیں نادراجانی کرم ودی بئنت - پے سوب
 دیوالان اش دروتھا چون کنگ پیت -

اش چون کنگ ء دیوال - برادر بئنت - دیوال ء ترخس اش
 چون ء پڑ بئنت - درائیں کرم و لوگکان - کشت سگن پہ کشار
 ء شری کدے انت - الیشی گلڑ کنگ دھشک گگ و سوچگ -
 کدے زیان کنگ انت - سگن ء کد کشار ء حاصل ء زیات کنت
 سوچگ ء داستا دار شرتز انت -

(بابض ء سمینگے)

بان ء ساگ ء باز وڑ انت - بان ء تنگ ء - گون چون ء
 وڑ وڑیں رنگ آوار کنگ - اد نکش و نگار کنگ بیت - ہے وڑ
 بان ء دیوال ہم نکش و نگار بت کنتت - یا بان ء دیوالان گون
 میٹ دون کنگ - او آیانی سرا پہل کاری کنگ ہم بوت کنت -

سادارانے گیڈ)

ساداران - دسپگی بان ۽ تھا - بندگ ۽ شہ بان ۽ تھا بدبوٹ
 پیدا بیت - پرچیک آہودا لڈ کنت - او مس کنت میتگ
 ۽ تھا - یک کنڈاٹے - ساداران پہ جٹائیں - منہ ۽ بندگ ببیت کر
 شپ ۽ آہمان چیرگ ۽ آرام کنت او شہ سردیا د آور ۽
 ایمن بنت - میتگ ۽ تھا گیڈ ۽ بندگ ۽ اش لے فائدہ ہم
 بیت - کہ ساداران ہزگ ۽ ترس ہم نہ دیت - او داہند اش
 دزانی پاو ترپ ۽ دلجم بیت -

(میتگ ۽ کردہ)

گگ ۽ تھا - ہر میتگ ۽ تھا - انچشین ڈکار ۽ مکرے
 ببیت - کہ ہمان تھا - گیشتر سوزی کشار بوت بکنت - اگر چوشین
 زمین مکرے بیت - تہ جیبلی ۽ تھا سوزی کشار گگ بیت -
 سوزی ۽ درد پہ جان سلامتی باز الی انت - سوزی کئی ورد ۽
 مزین بہرے انت -

شارانی تھا - سوزی باز گران ہا بیت - پیشا ہا لوکان کہ - زمین

۶ گونڈیں ٹکرے بہت - آہی تھا سوزی ۶ اش کیشار ۶
 بیت زورگ بہت - ابید اش دق دُرگ ۶ - زیاتیں سوزی ۶
 مردم بہا کرت کنت - مینگ ۶ اش کردہ ۶ کم درائیں سال
 سوزی ودی بوت کنت - آہی حساب اے دٹر انت -

جنوری = پٹاٹر - گشیخ - کاہو - پل گوبی - بٹاک - گرز -
 = ترب - مٹر - پاک - منیلی -
 فروری = ترب - مٹر - پاک - منیلی - گشیخ - کاہو - پل گوبی -
 ترب
 = گرز - بٹاک - ٹماٹر -

مارچ = مٹر - پاک - سوزی پیماز - ترب - گرز - ٹماٹر -
 = بند گوبی - کرم کلہ -

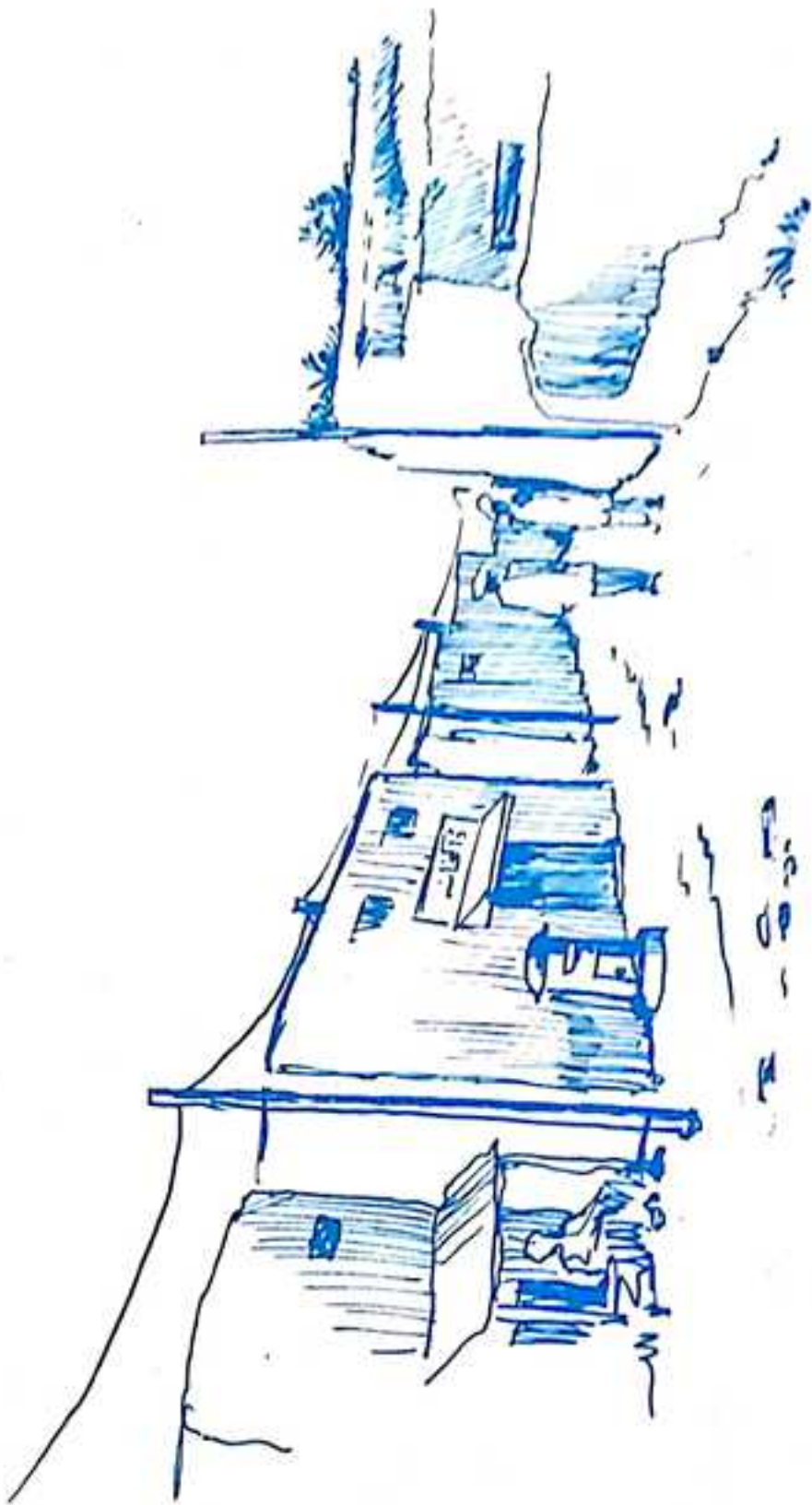
اپریل = توئم - پیماز - بینڈی - توری - کدو - ٹماٹر -

مئی = توئم - پیماز - بینڈی - توری - ترہ - کرپلا - ٹنڈا - کدو
 = ٹماٹر - مر جان -

- جون = کدو - توری - بینڈی - کریلا - گیا کدو - گیا توری - ہینڈا
 = حلہ کدو -
- جولائی = وانگڑ - گیا توری - بینڈی - توری - گیا کدو - ہینڈا - حلہ کدو
- اگست = وانگڑ - گھیا توری - کریلا - گھیا کدو - ترب - مرچ -
- ستمبر = وانگڑ - کریلا - توری - پپلی - بٹاک - پالک ، ترب
- اکتوبر = کریلا - مہنڈی - توری - پپلی - بٹاک - پالک -
- نومبر = میتلی - بل گوبی - بٹاک - پالک - گیشنخ - کاہو - کریلا -
- دسمبر = مٹر - میتلی - پپلی - بٹاک - گزڑ - گیشنخ -
- اگرہ دل بوٹیت - سوزیانی - کرڈگ - ہتا - میوہ داریں درخت ہم
 جت بوت کنت - لوکاٹ - پیتا - جامن - امب - نارنگی - مالٹا -
 لیہو - گریب فروٹ -

دپلے کردہ ،

گلکان تہا - پل باز کم ودی بیت - لوگ - پل کردہ - ہتا وڑ وڑی
 پل کشک بوت کنت - چوش کہ - موتیا - چنبلی - گلاب - گیندا - گل
 داودی - رات کی رانی - کنیر - تلس - نازبو - مسردا - موسری - کردہ

شہ پلان - لوگ ۽ ہر گنڈاپل ۽ وشبونی تملان بیت۔

(گنگ ۽ دگ)

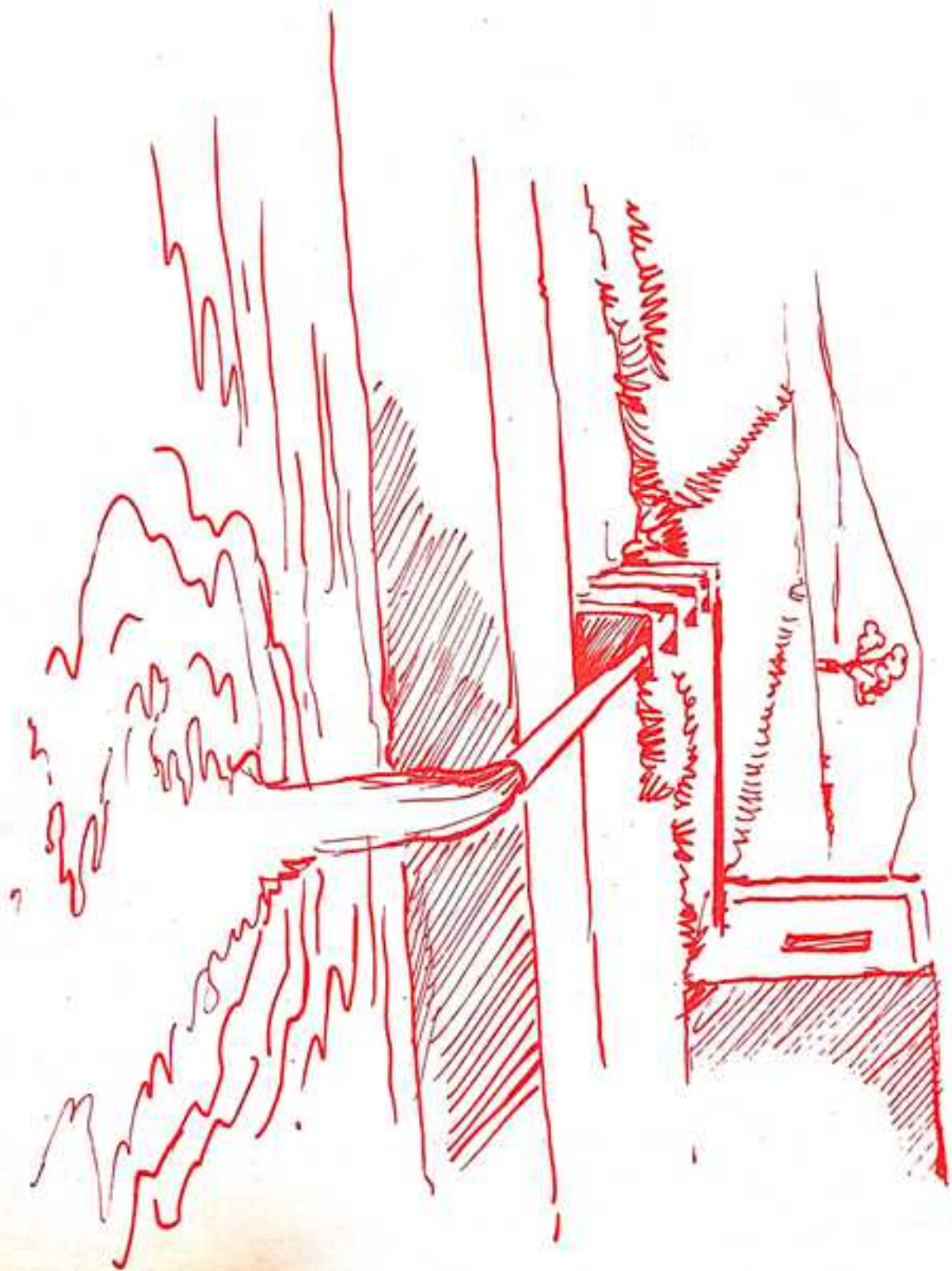
دگ - شاربنت - یا گنگ ۽ - میتکانی تھا - روگ ایگ ۽ خاترا
 باز الہی انت - تنک مر بنت - مناسب وڑ ۽ پنج بنت - اگر
 دگ تنک - بیت - رووک آیوکان - زامت بیت - گوک گاڈمی
 اسپ گاڈمی - ریٹھی او سادارانی گورم چریشا گوست نہ کنت -
 چونہ ہم تنکیں دگ - گنگ ۽ جوان مارم نہ بیت - مثالی گنگ
 ۽ دگ - شرپراج جوڑ گنگ بنت - دگ پنخنتہ بنت - پنخنگین دگ
 ۽ جوڑ گنگ ۽ واستا - اے الہی انت - کہ دگ ۽ کڈو کوڈان
 گون خاک ۽ ہر دیگ بیت - پدا آہی سرا ریگ شاگک بیت -
 زندا گون پکائیں حشت ۽ دگ ۽ بندگ بیت - حستانی نیم ۽
 درزان تھا - ریگ مان کنگ بیت - تاکے حشت اش وق جاگہ
 ۽ مر سرنٹ پکونیں راہ ۽ اند ۽ پکویں دگ ہم کار داد کنت -
 مں ٹھکانی تھاتے ودا پکویں دگ کار دیکا انت - پکویں راہ ۽ جوڑ
 گنگ ۽ ڈول الیش انت - زمین ۽ کڈ کونڈ ۽ خاک ۽ گون پڑ گنگ

بیت - دگ ء برابر کنگ ء گڈ - سرائے ریک گیگ بیت -
 ریک ء سرائے و سیک دور دیگ بیت - ٹل ء سرائے
 گیگ بیت - پدا ہے خاک ء شری ء کنگ بیت - کچویں دگ
 جوڑ بیت - اگر کچویں دگ ء نہا کڈو کونڈ بنت - تہ بشام
 موسم ء سرائے پڑ کنگ - د دگ ء برابر کنگ المی انت -
 اگر بشام ء موسم ء راہ ء تہا کڈ پیدا بنت - تہ موسم ء
 رند - رے کونڈ پڑ کنگ بنت - رے بوڑ ء دگ ء حالت
 مدام جوان مانیت -

ککگ ء دگ کچو بنت یا کچو بے ایشانی دوہین کنڈان میکان
 دیوالانی - کڑ دگور ء نالی آنی جوڑ کنگ ضروری انت - تان کے اور
 ء آپ دگانی سرائے اوشتیت - او ہے نالیانی وسیلہ پڑ بیت
 او میکان تہے گزگیں آپ ہم چے نالیانی وسیلہ ء درا برت -

(ککگ ء شادگ)

ککگان - گون شاران - مزین دگ ء وسیلہ ء ملاپنگ باز المی انت
 تان کے ہما کشاسی پیداوار کہ شارانی کار جانانی واستا پکار انت -

شار اسکان آرت برت بکننت - واپاری - مال - کشارانی فصل
 باغانی نیوگ و پیدوار و نیادی بازار و برگ آسان بہیت
 ہے سوَب انت - کہ حکومت نوکیں کار جاباں - شہ شاراں
 دور - کلکانی دمکانی نریک و جوڑ کنکا انت -

اے وحدہ ہما کلگی دنگ - کہ ادا پنختہ یا حامگیں دگ
 نہ انت - ادا - اشر - گوک گاڈی - واسپ گکاڈیانی تہا کشاری
 پیدوار - نیادی بازار و بھامینگ بنت - ایشی سرا خرچ باز
 کیت - مثالی کلگ و یک شادگ و بہیت کہ آہی وسیلہ
 و کلگ مردم - دق وانگ و نانگ - الاج و حاجتان بیلو
 کرت بکننت - اگر کبنین رابے بیت - تو آیا شرر بکننت -
 اگر شادگ نہ بیت - تہ نوکیں پنختہ یا حامگیں و دگ و باید
 جوڑ بکننت - کہ کلگ و گون نریکیں جرنیلی دگ ملائینیت - کلگ
 اے مزین دگ - _____ اش زمین و باز چت بہیت -
 اگر اور آپ مار بکننت - تہ اے دگ و فنجان م رینیت - اے
 خیال داری ہم کنگ بہیت - کہ اگر کلگ و کرا شہ کوڑ یا دریا

۶ بہیت۔ تہ آہی کرک ء بند بندگ بہیت۔ تان کے آوران

موسم ء۔ اگر ہر بہیت۔ تہ دگ او کلگ ء زیان مرہیت

مثال کلگ ء مزین دگ۔ باید انت۔ سی فٹ پن و پراج

بہیت۔ ما کہ آ چاہی سرا گوک گاڈی او لاری پہ

آسانی گوست بکننت۔ راہ ء باز

اذان کور کانت۔ کہ درائیں سال محشک انت۔ نگہ اور ء

موسم ء آپ تہا اش تچیت۔ اے وڑیں کورانی تہا دوآنردہ

اپنچ گردیں لولہ ایر کنگ بہیت۔ اودگ ء اپچ سرائے گوزینگ

بہیت۔ تا کے بشام ء موسم ء وحدے کہ ایشانی تہا۔ آپ

بیت ہے لوہانی ذریعہ ء دومی کنڈا برودت۔ سڑک ء نسنان

مر دنت۔ دگ ء دوہین نیمگان درچک جنگ۔ بہیت۔ درچک

دَمگ ء وش زید کنت۔ ابید اش وش زیدی ء۔ روچ ء

گرہیں زراب ء شہ۔ آیانی سایہ مردمان و ساداران رکیننت

کلگ ء مخلوک گرماگ ء موسم ء نیم روچ ء۔ درچکانی سایہ

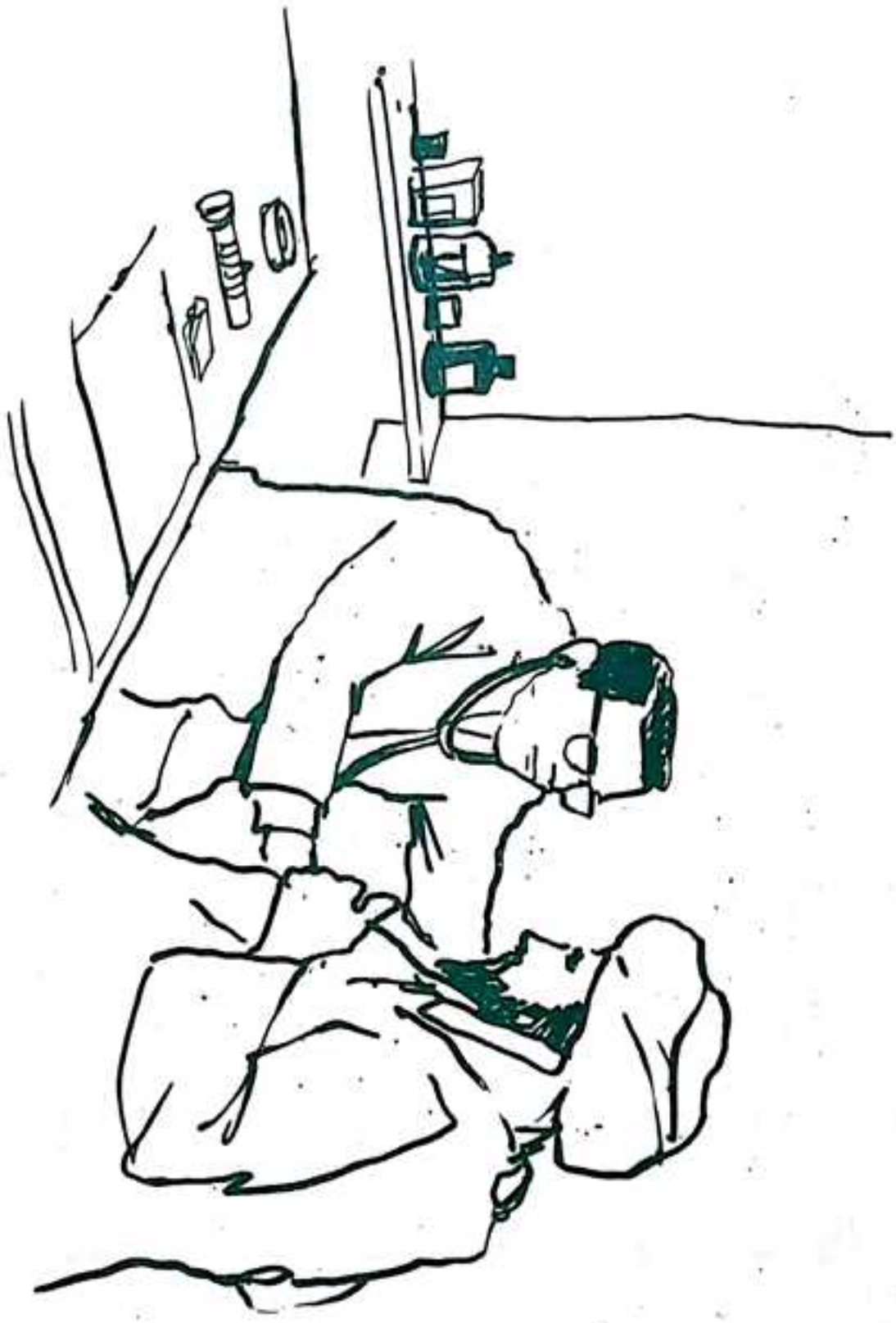
ہیرا وندا وقی گوزیننت زمستان ء درچکانی پن چنت۔ گون

خاک و آوار بنت و گد و کار و فریخت - ہے سو ب و زمین
 زوراک بیت - کلری این ڈکارانی تھا - گیت - پچھ - چربل - اسپیدار
 اوہ اجن و درچک جنگ بنت - ات درچکانی روگ ڈکار زیاتیں
 آپ و بُرز و چکنت - گوات و تھا - بان و وڑ و ی دینت -
 زمین و کلر و گار کنت - چونا ہم - کشاری ڈکار و سرا - ت درچک
 جنگ بزرگ و سرا الی انت - درچکانی بگشتر بیگ و اش - موسم شربت
 پرچیک شہ ایشانی پنان کہ - نبی درکیت - گرماگ و موسم و سارت
 کنت - او رستان آب و ہوا و گرم کنت - درچک - مار - و
 اور و زیاتی این آپ و پڑشت - او منہی و زمین و تھا انبار
 کنت کہ ٹھکیں موسم و پدا ہے منہی - درچکانی کار و کیت - درچکان
 شہ - نیوگ - گس بندگ و دار او سوچک و دار حاصل بیت
 درچک ایو کا مزین دگ و کرکان اش ابید - مثال ٹمگ و بندانی
 بزانی سرام جنگ بنت لور - و ایرون و گر و دار و داستا -
 ٹمگ و چاگرد و بند - ون - کریر - شیشم - بکر - جامن -
 امب - شارت - ارجن - پپل - منب - املتاس - ڈھاگ - گل نشتر

اسپیدار ۽ دَرچک بَھنگ بنت - یک و درچک - لڑو ۽ ایلان
 ۽ تیزی ۽ کم کنت۔ اوشالی کلگ زیب وار د براناک مالوم بیت
 (کلگ ۽ جان سلامتے وسفانے)

مثالی کلگ ۽ هر لوگ ۽ واتا - پے گندگی او سگن ۽ «درنگ»
 واتا کڈ بیت - سگن ۽ کد ۽ تہا (ریومس) بیت - کہ سبگ ۽
 واتا شری وردے انت - سگن ۽ کد - ڈکارانی تہا کار سب
 بوت کنت -

اگر گندگی - هر کڈا کپوک بیت - شر مالوم بنیت - بلکن مردے
 جان سلامتی ۽ نغان دنت - ایشانی سرا مگگ و لوگ نذند ٹھیل
 موسم ۽ - کہ اور نہ بیت - گوات کثیت - ہے گندگی ۽ بال دنت -
 ایشانی تہا نادر احياتی کرم بنت - ہم کرم سا گرگ ۽ گون - مردم ۽
 جان ۽ دنت - او وردن ۽ چیزانی سرا کپنت - او ورد ۽ ذلیع
 ۽ دنت - ایشی سوب ۽ ناجوڑی پیدا بنت - اگر ہے بوج د
 باپان - کڈانی تہا - گیگ بنت - تہ یک سال ۽ رند - اے باز شری
 کد جوڑ بنت - کہ آیا (کپوسٹ) گشت - اے کہ کشارانی حاصل

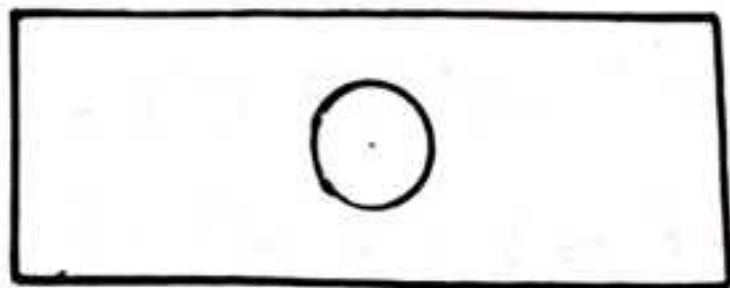
ءَ گِشتر کنت - انجو کہ یک کدے شہ کدا پُر بیت - دوی پیشا تیار
 بیت - پُر بوتگین کدے ۶ سرا بار دیک بیت - کلگ ۶ جان سلامتی -
 سفائُ او دشخالی ءَ پہ ہے کدے باز الی انت - یکے کہ بوج و باج
 ایسانی تھا بوج بنت - نادراچی تالان نہ بیت - دوی کہ پہ کشاراں شری
 کہ جوڑ بیت -

۶ کلگ ۶ جان سلامتی او سفائُ ۶ واستا یک دوی الی چیز
 پاک و سافین چرخي و پون اُنت - ہر لوگ ۶ تھا - یک سافین
 پون ۶ ببیت - ایسی شہ نہ یگ ءَ نا جوڑی سر زورنت - مبارک
 ۶ تپ - ڈاک - پچ ۶ نادراچی پیدا بنت کلگ ۶ مردم او
 جنین - گِشتر کشارانی تھا - پہ لانک بوج ءَ روئنت - اے جبرے
 تھا شک نہ انت - کہ انسان ۶ چرخي و مس - سادارانہ سگن و لڈ
 ڈکارانی واستا - شری کد اُنت - مگ کشارانی تھا - راہانی سرا - او
 بزانی - سرا کپوکیں گندگی - آنی - نادراچی ۶ کرم - راہ گوزانی پاران
 گون پخت لوکانی تھا کانیت - اچیشا ابید - نادراچی اش مگسکانی
 سوب ءَ ہم تالان بنت - پیشا شرتر ہمیشیں انت - کہ چرخي ۶

کڈ جھلاک بیت او مُرزا دپ ۽ تنک بیت۔ او جان سلامتی او
سفال ۽ اصولانی ڈول ۽ بیت۔ کڈ شانزده اپنچ پراش
ده نٹ ۽ شہ بگرے چانڑده نٹ ۽ جھل بیت۔ آہی دب ۽
سرا رنگ ۽ پنین مکرے ایر کنگ بیت۔ او آہی پارگروہ
ٹاٹ۔ یا بلوچ۔ ۶ پردہ ۽ جنگ بیت۔ پولی ۽ زمین لکیں۔
چست بیت۔ تمان کے اور ۽ آپ ایشی تھا مروت۔ اگر چلے
تالافے۔ یا جو ۽ کرا بگوزیت۔ گڈا پولی ۽۔ چیشان بیت و پنچ
گڈ ۽ کاس ۽ دور جوڑ کنگ بیت۔

اچے کڈان۔ بونیت۔ پرچیکہ۔ کرم و لوک ایشان ورت۔ وک
جوڑ کنت۔ کڈ ۽ تہ تارم بیت۔ ایشی تھا میگ ہم ز
رونت۔ ہے ڈول ۽ ایشانی سوب ۽ نادراچی ہم پیدا نہ بنت۔
وحدیکہ کڈ تا نیم ۽ پڑ بیت۔ آیا گون خاک ۽ ہار دیک بیت۔
ہماں کرا دومی کل ۽ جوڑ کنگ بیت۔ ایشی پڑ بیگا گون۔ سی۔
یک سال ۽ رند۔ اولی کڈ پدا کارمرز بوت کنت۔ اے دوران
۽ گندگ یک سیارنگیس پوڈر ۽ جوڑ بوت بیت۔ کہ آیارا اش

کڈ ء در کنگ او کد ء وڑ ء کار مرز بوت بیت - پویان
 کڈانی دو فایده انت - یکے و مثالی کنگ ساف و پاک
 مانیت - دومی نادراحی پیدا نہ بنت - اے کد ء جوڑ کنگ
 ء چ خرچ ہم نہ بیت - کڈ ء دپ ء گیرگ ء پہ دار ء
 تنخہ یانگ ء پستین مکرے یکار بیت - کہ دو نیم اپنخ زند
 بیت - او بے پرک ء دراج و پستن بیت کہ کڈ ء کزکان -
 تان دو فٹ ء چیر بدنت - آہی نیا میان یک دوسرہ بیت -
 چو کہ جلی نکشہ ء تہا پیش دارگ بوتہ -

کنگ ء ساف دارگ ء داستا - میتگانی - سلین آپ ء در
 در کنگ ہم باز المی انت - نالی ساف بنت - آیانی تہا
 بنت ڈولیں بندش مہ بیت - تان کہ آچایانی تہا آپ گوزان
 کنت - میتگانی کتہ و گوزان دگہ کڈ مہ بنت ہرچیکہ آیانی تہا -

آپ ۽ پدھ بیگا۔ اش پشه پیدا بنت۔ پشه ادشتاکی آپ
تھا۔ شرردوم کنت او مردمان ڈنگ جنت۔ او آمانی اش

ورگ ۽ ملیریا ۽ تپ ۽ وبا پیدا بیت۔

چوشیں پرچ گلگ ۽ نیست۔ کہ ادا خرابیں آپ ۽ پدھ

مہ بنت۔ جا ہے یک۔ جا ہے دو۔ جا ہے ایشا ہم گیشتر۔ او

آپ ۽ گلگ ۽ نریک ۽۔ یک مزین کڈ ۽ تھا پدھ بیت

آپ ۽ شہ ادشتاکی ۽ ایشی تھا۔ بدلونی پیدا بیت گلگ

گوک و میہی ہم اے کڈانی تھا۔ پترنت۔ سلین آپ ۽ تہ

تروتریت بنت۔ لڈ و مس ہم۔ ہے کڈانی تھا کنت۔ او

۽ سلین آپ ۽ تھا شونر رڈنت۔ ادا۔ پری۔ مگلگ

ڈر ڈرے کرم و لوک و زراغ پیدا بنت۔ گلگ ۽ تہ

نادراحی پیدا بنت گلگ ۽ گونڈو ہے آپ ۽ تھا جان شودنت

ارنا جوڈ بنت۔ او ہمیشی تھا باز وحد ہڈ بنت۔ اے ڈولیر

کڈان۔ خاک ۽ گون بار دیگ بیت۔ یا ادا ماہی ۽ رردم

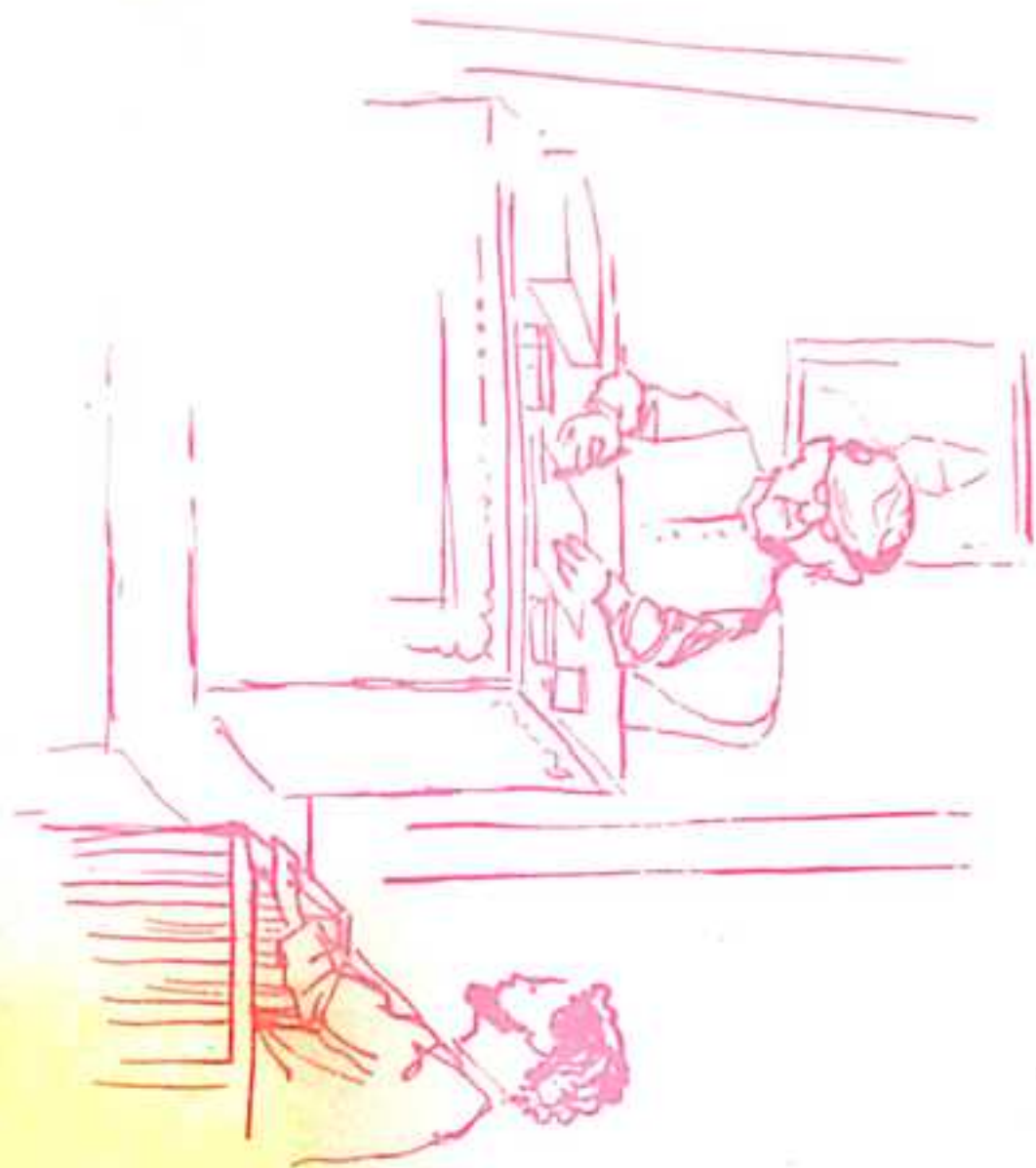
۽ فارم جوڈ کنگ بیت۔

ماہی و دارگ و شہ باز فاید رست کنت۔ اش ماہی روم
 و محکمہ و۔ شیر ماہی۔ ملی۔ رامو۔ سنگھاڑا و چوری گرگ اد
 ہے آپانی تھا۔ یدہ دیک بنت۔ ماہی و روم و بارہ و
 ملامت چھے محکمہ و بوت کنت۔ اگر سلیں آپ و چلہ۔
 سادرائی۔ جان شودگ و خاترا۔ المی بیت۔ تہ گٹا ہے آپ
 و سربرا گاسلیٹ شانگ بیت۔ اے وڑ کنگا شہ۔ پڑیانی
 ہیک و چوری زیان بنت کنگ و تھا لڑہ تپ پیدا نہ
 بیت۔ اے چلہ انی یک فائدہ و استنت۔ لوکانی کارمرز
 بوتگیں۔ سلیں آپ شہ نالیاں۔ و ہاں ہے چلہ انی تھا
 کپنت۔ او پمچ بنت۔ روچ و کہ گرمی چلہ و آپ و سرا
 کپیت۔ آپ۔ بان جوڑ بیت۔ بال کنان کنت۔ پیشا آپ
 و کاس کم بان کنت۔ او اش کڑکان۔ ورا درنہ کپیت۔

دروشنائے او آپ و بند و بوج)

مثال کنگ و وقی جنہے۔ یک کسائین گردک جا ہے بیت

کہ چودا - کلگ ۽ درائیں میتگان گروک بجھائینگ بییت
 کلگ ۽ دگ و لوگ - شہ گروک ۽ روشنا بنت - او گروک
 ۽ پہ آپ درکنگ ۽ مشینان ہم کارمرز کنگ بییت
 چو کہ شارانی درائیں محلہانی تہا - آپ بجھائینگ واس
 نی بزرگ بوتہ - ہے وڑ ۽ - مثال کلگ ۽ درائیں میتگان آ
 بجھائینگ تل جنگ بییت - تا کے کلیں کلگ ۽ آپ
 او اے آپ شہ شوب ویلان - پہ آسنی لوہانی و
 ۱۶ - ٹانگیانی تہا بزرگ بییت - دشہ ہے ٹانگیانی تہا - میتگان
 آپ رسائینگ بییت - مردچی این - دور - شاران شہ - دور
 کلگانی تہا - گروک بجھائینگ - سوکائیں کارے رات - دور
 ہسایہ ملک - چین ۽ تہا - شاران اش دور - کلگانی تہا - گروک
 بزرگ بوتہ - کلگانی بان - کہ تہا اش - ڈیوا روک بوتنت
 این زمانہ ۽ ادا - گروک ۽ بلب روک بنت - شپ
 روچ ۽ تہا بدل کنت - اگہ چاہ ۽ آپ ۽ کارمرز
 جاری دارگ المی انت - مثال کلگ ۽ چاہ - اپنوشیں

پیت۔ کہ ادا روح ۽ پریش۔ میناچات ۽ آپ ۽ سرا
 پکت پکنت۔ او چاہ ۽ سرا۔ درپک ۽ سایہ مر دیت تہے۔
 مشکیں تاک۔ آپ ۽ تھا۔ مر کپنت۔ او آیا خراب مر گنت۔

(درمان جا و پال جا)

جان سلامتی و نادرچی۔ گون ہر مردم و اگون ات۔ آکے
 انت۔ کہ وقی تیوگیں زند ۽ ناجوڑ بنوتہ۔ مثالی کنگ ۽ وقی
 یک درمان جا بے ربیت۔ کہ ادا۔ نادرچانی گرو دار ربیت۔
 الاج ربیت۔

پاکستان ۽ نگان۔ الاج و دارو درمان کنگ ۽۔ آسانی
 بجائینگ خاترا۔ پاکستان ۽ حکومت۔ یک مزین۔ فائیدہ منین۔
 منصوبہ ۽ بنا کرتہ۔ کہ ہما دانشہ۔ کہ ڈاکسری دانگا انت۔ ڈاکسری
 بیگ ۽ رند۔ اشارانی جا ۽۔ کنگانی تھا۔ تا پہنچ سال ۽۔
 کنگ ۽ درمان جا بے تھا کار بکنت۔ اے ڈ ۽ کنگ ۽
 نادرچانی شرتر الاج بوت گنت۔ او ادانی ناجوڑیانی گرو دارو

کُنڈا بہ جوانی دگوش بوت کنت۔

مئی کھڈگانی تہا۔ نازانیتیں جیکم۔ او ینمہ گڑوہین ڈاکسر۔ گیشتر
 گندگا کائنت۔ کہ حکمت ہر ایک دو کتاب وانکا۔ نہ جیکم جوہنت مدمان دیم ہ
 و تین درمان دینت۔ آیان نسخان دینت۔ آیان زند ء ختر
 ہ تہا دور دینت۔ مئی کھڈگانی تہا۔ تنے وندا۔ ہوشیں درمان بنا ہم
 جوڑ بنوگنت۔ کہ وعدے سرانا جوڑان درمان بکننت۔ او آیان
 ہ شری ء الاج ء بکننت۔ اول تہ۔ کھگ ء تہا۔ ہ سپر
 درمان جا بنیت۔ اگر بیت ہم۔ آدانی تہا درمان بنیت۔ ادا
 سرعائیں ڈاکسر۔ بیت۔ کارپوریشن۔ یا خیراتی ادارمان۔ گر دیکس دین
 جا۔ کھڈگانی تہا رونت اوپیان الاج ء کنت۔ یا پدا۔ نادران۔
 اش کھگ ء شار ء ہ وقی الاج ء آیک کپیت۔
 مثال کھگ ء تہا۔ نادران۔ اے ڈکیا ہی ء۔ دور کنگ بیت۔
 تاکہ الاج ء داستا۔ نابوڑان۔ پہ چروکیں درمان جا ء۔ ہم
 داری کنگ ء حاجت ء پیش مہ آیت۔ یا نہ دشی ء سورت ء
 نادران ء شار ء آیک مہ کپیت۔

مثالی کنگ ء۔ ایشانی۔ الاج کنگ ء۔ درمان جا۔ بیہیت
 او دانوکیں ڈاکسہ ہم بیہیت۔

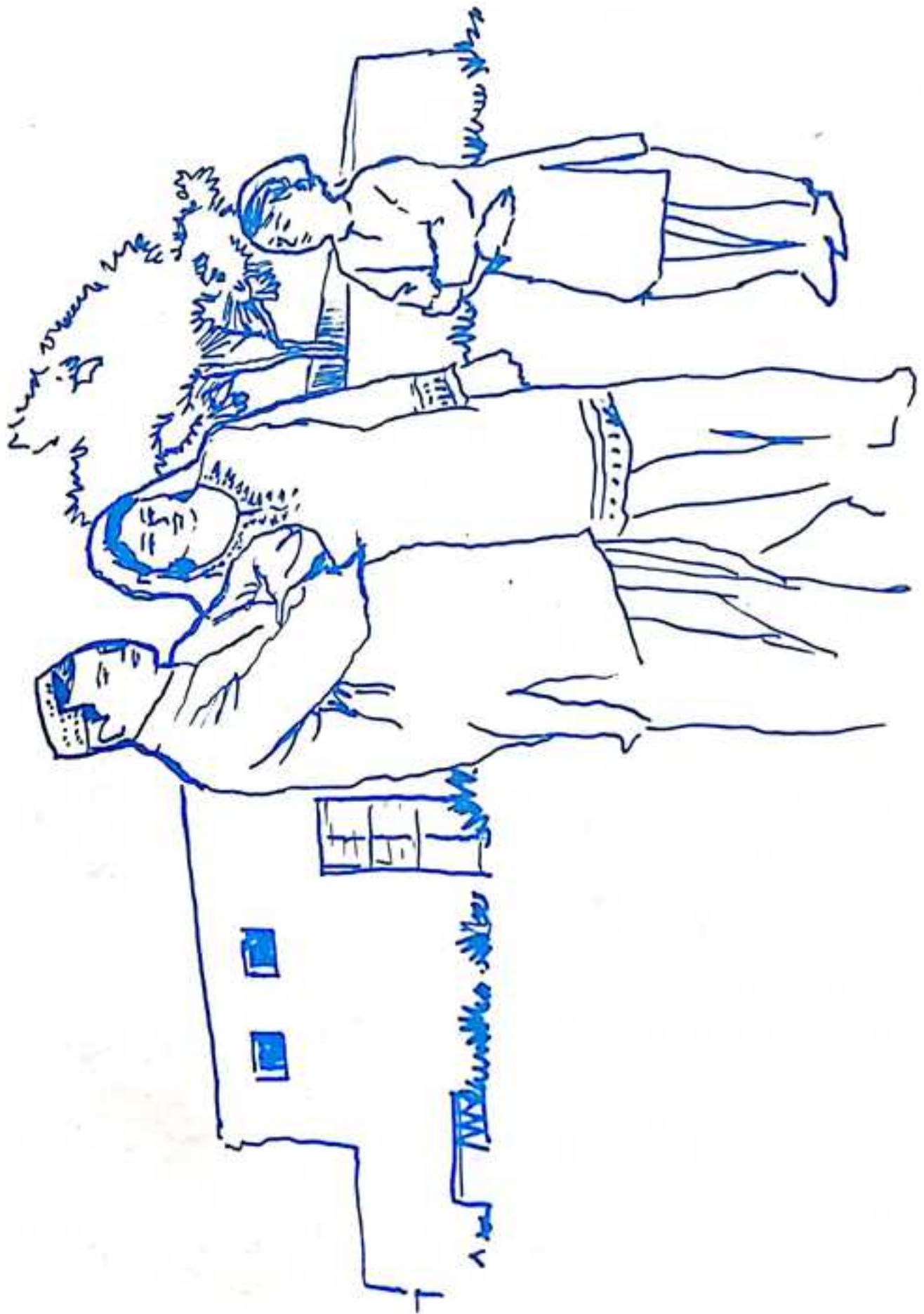
ٹپال جا۔ ہم مہر کنگ ء۔ مزین جاچتے انت۔ نندی رائے
 کنگ۔ زر دیم دیگ۔ پارسل راہی کنگ ء۔ داستا۔ کنگ ء۔ درمان
 ٹپال جا ء۔ بیگ ء۔ سوہ ء۔ شہ کنگ ء۔ نریکیں تحصیل
 یاریں ء۔ ٹیمن ء۔ روگ پکیت۔

مثالی کنگ ء۔ وقتی جندے۔ یک ٹپال جاہے بیہیت۔ تمان
 کے مخلوک ء۔ پے نندی ء۔ دور دیگ۔ زر و پارسل راہی کنگ
 ء۔ شہ کنگ ء۔ دور روگ نہ پکیت۔ آپیشا ابید۔ کنگ
 ء۔ تہا۔ ٹپال جا ء۔ بیگ ء۔ شہ۔ یگ۔ دگر فائدہ ء۔ بوت کنت۔
 کہ ہا وزنا کنگ ء۔ کہ نوکری کنگ لوٹنت۔ آبان ٹپال جا ء
 کار ہیل دیگ ء۔ رتد۔ نندی و زر ء۔ گرگ او آمانی بہرہانگ
 کنگ ء۔ کار ء۔ سرا جنگ بہت۔ او ٹپال جا ء۔ پوسٹ ماسٹر۔
 چھے کنگ ء۔ زورگ بیت۔ او مثالی کنگ ء۔ درمان جا ء
 تہا ہم۔ کنگ ء۔ حاجت منین۔ مردین و جنین آن۔ ہیل

دیگ ء رُند - وڑ وڑیں کارانی سرا جنگ بیت - اسے نودل دے
 تن حدے ء کُگ ء تہا بیکاری دور بیت - پرچیکہ کُگ
 ء تیوگیں مردم چٹ کٹاری کاری نہ کننت - بلکن نوکری ہم
 کننت او نوکری ء شوہز ء آیان شارانی کنڈا آگ کپیت -

(مثنوی اسکول یا وانگ جا)

وانگ و زانگ ہما روشنائی انت - کہ آچایا - انسان ء دماغ
 روشنا بیت - وانگ و زانگ - مردم ء دیم روی تک کورن
 انسان ناواند نمایند - کُگ ء اسکول یا وانگ جا -
 متلب ہم - ہمیش انت - کہ کُگ ء زانگان دایننگ بیت
 ایشان - نمشہ کنگ او وانگ ء لاسخ جوڑ کنگ بیت - وانگ
 و زانگ ء شہ روشنائی ایشان دماغان - روشنائنگ بیت -
 تان کہ آوانگ و نمشہ ہیل کنگا کوند - دیما برونت -
 مثالی کُگ ء مثالی اسکول یا وانگ جا - زانگان تادہ دے
 اسکان - دایننگ ء ہزو بوج کنگ بیت - ہر درجہ ء داننا

جٹائیں - ہوا داریں ہان ۽ بیہیت - ہربان ۽ تہا - بچکانی سنگ
 ۽ خاترا ڈبیک ہا میگرد بہنت - بچکانی دیم پہ دیمین دیوال ۽
 سرا - بیک برڈ جنوک بیت - تاکہ استاد - ہا سبک یادہ - کہ
 پہ منشتہ ہیل ڈیگ لڑیت - آہی سرانشتہ کرت بہنت گرماگ
 ۽ موسم ۽ ہربان ۽ چت ۽ سرا - یک یا دو گردک ۽ پکوسہ
 بہنت - بدن ورزش ۽ خاترا - اسکول ۽ زاگان پریڈ کنائینگ
 بہیت - اسپیشی سوب - زاگ پچگ مانند - او ایشی خاترا -
 مثال دانگ جا ۽ تہا - یک کسانین باغ ۽ بہیت - کہ آہی
 تہا - ابید اش سایہ داریں درچکان پٹ وگل ۽ نہال ہم
 بہنت - تاکہ گرماگ ۽ موسم ۽ بانانی جاگہ ۽ سایہ داریں
 درچکانی بنا - ایشان دانینگ بہیت -

مثالی کنگ ۽ - مثالی دانگ جا ۽ - شام ۽ وحدا - مزہ
 امرین مردمانی - دانینگ ہم بندو بوج بہت کنت - گوشتن انت -
 کہ پیرین تو تا وات نہ کنت - مگہ انسان پیر بیگ ۽ رند ہم -
 دانگ و منشتہ کنگ کنت - دانگ و نانگ - مردے سات

انت - وانگ و زانگ - الی شے انت - وامہ ہینچہر سامہہ
 کرتے - " کہ شہ گوانزگ ء تالاد ء - وانگ و زانگ حاصل
 بزانت شہ گوانزگ ء تا کہرا سکان - وانگ ء ہاری ہار - شہ
 و زانگ ء انسان دیا روت - او آج نہیں لذت گوانزیت
 مثال - گلگ ء مثال وانگ جا ء - زانگان اش بندت
 کشارکاری ء زانت بھامینگ پیت - انچوشیں کزب ہر
 سکارینگ پیت - کہ گس ء نندوک - اچشیں کار - گپت
 پکنت - کہ آچاپان آمدن ہم ورت بوت کنت - وتی گگا
 وت کنگ ء - اش ربکان ہم - سہو کنگ پیت - یکے
 درائیں آن - اد تینوگیں پہ یکے ء - یانی وت مر وت
 گک - یک دومی ء کک - او اے ڈول ء وتی کک
 مثال وانگ جا ء - تالب یا وانکان یک نہ یک - مہر
 گسی دستکاری ہم سکارینگ پیت - چوش کہ -
 (۱) ڈیری فارم (شیر ء واپار) - شیر ء دوی کنگ ء پہ گوک
 سانگ -

(۲) پولٹری فارم دمرغ داریا - مرغ سانگ

(۳) بینگ ۽ مسیک سانگ - پارگ -

(۴) ابریشم ۽ کرم سانگ

(۵) بزد پس دارگ -

(۶) شربت - مربہ او آچار جوڑ کنگ -

(۷) سابلون جوڑ کنگ -

(۸) دشبوئی جوڑ کنگ

(۹) دار ۽ لیب ۽ شے جوڑ کنگ -

مثال کنگ ۽ تہا انچشین وانگ جا ۽ پہ جنکان پبیت -

وانگ وزانگ او دستکاری اش مردین آن سوا پہ چینان

ہم الی انت -

مثال وانگ جا ۽ - وانگ و زانگ ۽ گون آوار - جنکان

اسے لوگی دستکاری ہم ہیل ڈیگ پبیت -

(۱) دوج ڈیگ -

(۲) کشیدہ کاری

(۲) ڈنگ جوڑ کنگ۔

(۴) کاغذ ۽ پُل جوڑ کنگ۔

(۵) چٹ و ساد جوڑ کنگ

(۶) گزیم اش ریشہ آن اش - تگر و پکو جوڑ کنگ

(۷) جینی کسی کارانی نشان دیگ۔

بچک و جنکان وانگ جابانی - کرا کتاب یا کتاب غار جوڑ

کنگ بیت - کہ ادا جنک و بچک کتاب بواننت - کتاب

وانگ ۽ اچ - علم گیشتر بیت - جے کتاب خانہانی تھا - کتاب

میٹھ ہم کنگ بیت - ادھے میٹھانی تھا - کتابانی وانگ ۽ بارو

اد آسانی بیت مذی ۽ سلسلہ ۽ گتاتک دیگ بنت - وانکر

جنکان و پچکان شہ - نمشتانک لکارنگ بیت - شیر و شامری

بیت - جوانیں نمشتانک شری شیر ۽ - زبرین گتاتک

دیوکیں - بچک و جنکان بخشش دیگ بیت - مخلوک ۽ دا

دشی و دلگوش گور کناٹینگ داستا - قوالی و ڈرامہ ۽ مجلس

بیت -

(مسیت)

مئی دین اسلام ء تھا۔ مسیت ء اذت کنگ بیت۔ سوب ء
 بانگ ء شہ بگرے۔ تا خضرت بانگ ء۔ پنج وار بانگ ء توار
 اشکوئنگ بیت۔ آچیشی سوب ء۔ ہر مسلمان ء دل ء مسیت
 شرف داری و دیت۔ ہر مسلمان مسیت و آبی مللا ء شرف داری ء
 کنت۔ اگر کئے ء سور بہیت۔ مسیت ء واجہ مللا کار ء کیت۔
 نکاح ء مللا صاحب بندیت۔ اگر مرک ء بہیت۔ تو نماز جنازہ
 ء واجہ مللا دانیت۔

دینی دانگ و زانگ ہم باز الی ات۔ پیشا مثالی کلگ ء تھا۔ یک
 مسیت ء ہم بہیت کہ ادا واجہ مللا۔ جنگ و بچکان سران
 بدانیت۔ نماز دانگ پیش بداریت۔

بچک و جنکان یکجا۔ دانینگ بوت گنت۔ او جتا جتا ہم۔ اگر یک

دوسرے جنکان دینی علم و اینگ بہیت۔ تہ دومی و جدا بچکان۔

مثالی کلگ ء۔ خدائی گس ء یانی مسیت ء۔ باز پاک و سان

دارگ بہیت۔

ساخت و رو و مسیت ماثری ہم - یک مثال مسیت

و پیت - نماز دانوکانی - او نماز کنگ و درائیں - اسانی و پیلو

پیت - اگے ٹیوب ویل او آپ و ٹانگی نہ بیت - تریک پاک و

سافین چاہے پیت جان شودگ و پے - مسیت گورا جان شود بنت

دست نماز گرگ و پے خودی و پیت - کہ آہی تھا - مسیت چاہے

و آپ کار مرز بیت - خودی و آپ پاک دارگ بیت - مسیت

کرا چنت حجرہ یا بان جوڑ کنگ، بنت یکے پے واجہ ملا و مانگ

و - یک دو ہے - پے دویشانی و استا - اگے مسافر و بیت - تہ آم

ادا شپ و آرام کرت پکنت - اگے گلگ و - استو منین مردم

بلونت - مسیت کرا - لنگر خانہ و ہم جوڑ پکنت - کہ ادا

و منڈ و ٹنٹ - نان وارت پکنت - مسیت و عمل و سرا

ہم جنگ پیت - تا کہ بانگ دیوگ - ہر وحسد کہ بانگ پنت

توار - درائیں گلگ - و بلکن تادور دستیں کشاری زمینان - کہ

بزرگ کار کنت - گوشان اشش توار سر پیت -

(یونین کونسل)

یونین کونسل - کنگ و تھا - یک رنگ و جبرگہ آندے انت۔
 ادا - کنگ و مردم - وقی مشکلان - دور کنگ و خانزا ہرچ بیت
 کونسل و یک کار مہرے بیت - کہ آیارا چیرمین گشت یونین کونسل و
 کار ہمیش انت - کہ خلوک و جیڑیاں - گیش و گیوار بکنت - آیانی نیام و
 خیر بکنت - اش کنگ و - گندگیں کار - یانی - دزی - شرت جنگ و
 دور بکنت - الاج و آسانی - سادارانی سانگ - کشت و کشار و دیم
 دی - کنگ و مردمانی - زند و شرتہ کنگ و منصوبہ جوڑ بکنت -
 او آیانی سرا کار بکنت - کنگ و مردمانی زند و وشمال کنگ و
 پ ہروریں جہد بکنت -

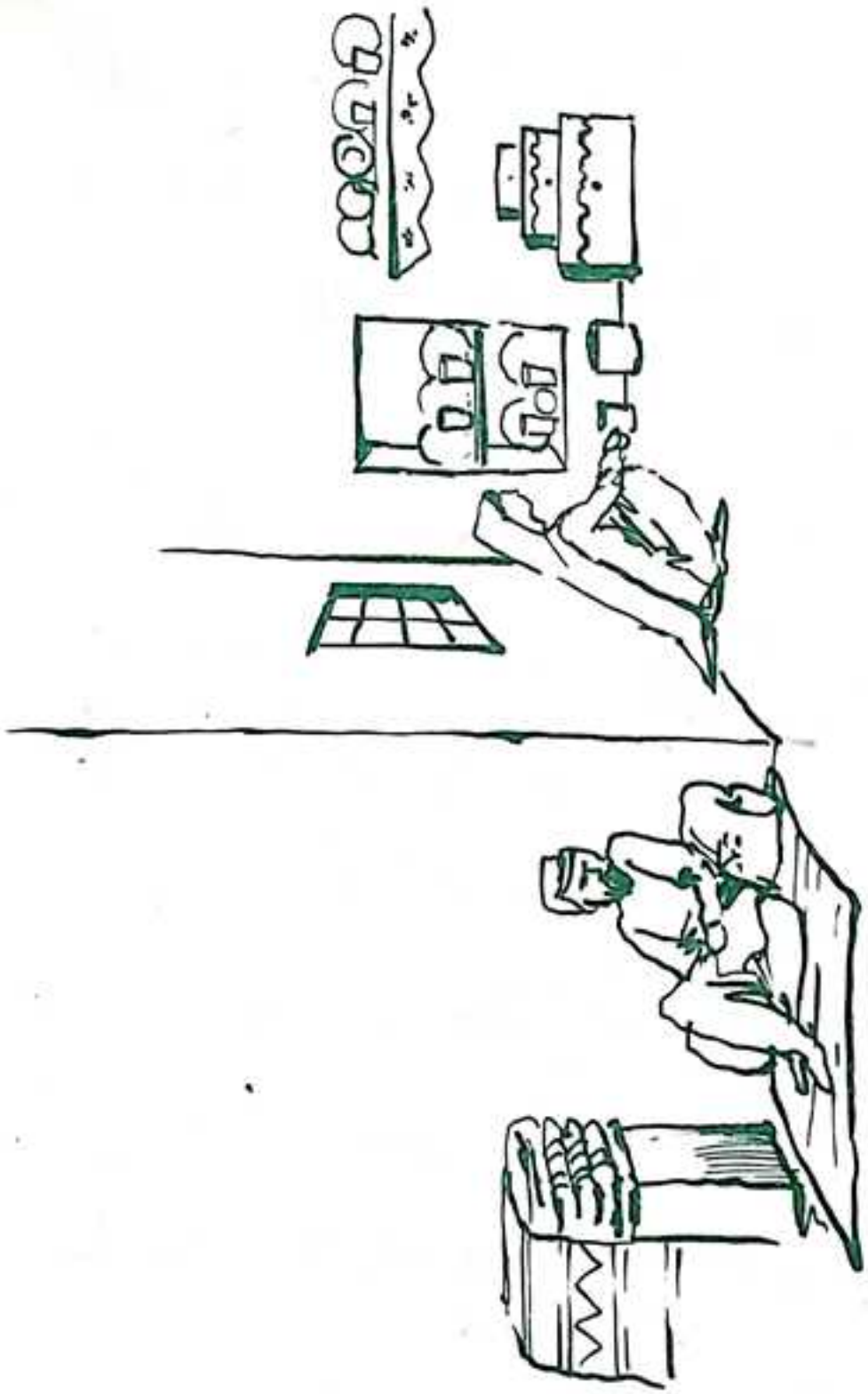
شان کنگ و تھا - ہم یونین کونسل - بہیت - مثال کنگ درائیں
 مردم ایشی تھا ہور بنت - کنگ و ہر مردم ایشی باسک بہیت -
 او کنگ و وشمال او دیم روی و پ کار بکنت -
 میوگانف باغ - اور لیج و میداض

گیش و اش گیش - میوہ پیدا کنگ - مک و دیا و روگ و

پہ باز فائدہ مند انت - پاکستان ۽ ترقی ءِ پہ اے الی انت
 کہ کشت و کشار ۽ - ڈر ڈریں - ڈولان زیاتان زیات دیا
 برگ بہیت - پاکستان یک کشاری ملکہ انت - ایشی دیم روی ہما
 وصال بہیت - کہ ایشی کشت و کشار دیما بروت۔

ملک ۽ دیم روی ۽ داستا - درچک باز الی شہ انت۔
 ایشا - شہ مٹی ہزاران حاجت پیلو بنت - لوکان - گاڈیان نگار
 و میج و کرسیان پہ دار - اش درچکان حاصل کنگ بہیت - اچیا
 ابید - درچکان شہ - سسور - تیل - چمر ۽ رنگ کنگ ۽ - رنگ۔
 اد دگ بڈے چیز - دست ءِ کپیت۔

اچیشا سوا - درچکانی یک دگ سو بے ءِ اش - ہم باز ضرورت
 انت اچیشانی وجہ ءِ - آب و ہوا - اور - کور و کور جو آنی تھا ہار او
 زمین ۽ پرشت و پرورش ۽ سرا ہم مزین اثر ۽ دور دنت
 بازیں درچک - اسفنج ۽ ڈول ءِ آپ ءِ دارنت - جلیے کہ درچک
 بہیت - ادا آپ - سر جہلیگیں - زمین ۽ وٹ ءِ مام مام - ادیکیں رناب
 ۽ گون و بہیت روت۔

آپ ۽ زور ۽ دارگ ۽ سوَب ۽ - درچک - جو آنی تھا - مارو
 ایگ نینت - او شہ کل آن مزین گپ ایش انت - ڈگار ۽ - شہار
 ۽ آپ ۽ برگ ۽ رکھینت - پوشیں ٹکے ۽ پے - کہ آیارا دیم روی
 کنگی انت - اے الی انت - کہ آہی ینوگیں رقبہ ۽ سرا - کم تا کم -
 بیت فی سد یا ڈگار ۽ پچھی برے سرا - درچک جنوک بنت
 پیشا زیات درچک جنگ ۽ ضرورت انت تا کہ کھلگ ۽ حاجت
 چہ کھلگ ۽ جندے درچکان پیلو بیت - ہمے خاترا - مثالی کھلگ
 ۽ زمین - کہ آہی سراسر کشار بوت نہ کنت - درچک جنگ بنت
 تان کے پے سوچگ ۽ داستا گیشتر دار - رست بیت - اے ڈول ۽ -
 سگن ۽ گلڈانی سوچگ ۽ رواج کم بیت - او سگن ڈولیں - شریں
 کہ - کشارانی پیدوار ۽ ودیگ ۽ داستا - کار مرز بوت اگر کھلگ
 ۽ کزد گور ۽ ڈگار ۽ سرا درچک جنگ بیت - او ہے ڈگار ۽ -
 زاگانی داستا لب میدان جوڑ کنگ بیت - تہ ایشی سوَب ۽
 مثالی کھلگ ۽ زیبائی زیات بیت - مثالی کھلگ ۽ زیناکی ۽
 ڈرینگ خاترا - پلان او میوگانی - باغ جنگ باز الی انت - پلانی

باغ جنگ و داستا برنو و ژری پلانی جنگ باز جوان بیت۔ او ایشی
 باز رنگ انت۔ چو کہ چنیلی۔ موتیا۔ ایبل۔ موتیا گیشتر پکی دنت
 او ایشی دشبوئ۔ باز دور اسکان روت۔ سات کی سانی و ش
 مدام۔ دشبوئ کیت۔ مگہ شپ و اے پگی باز دشبوئ دنت
 گریل باز فائدہ مدیں ہنای انت۔ ایشی پگی باز زیبا بنت۔ ایشی
 نہال و قلم و جنت۔ نیلم یک جلوہ ناک۔ ادنیامہ۔ گتہ و۔
 درچکے انت۔ ایشی پگی سبز رنگ و بنت۔ ایشی قوم و جنت۔ بارنگ
 کسان بالادیں درچکے انت۔ ایشی پگی۔ اسپیت و باز زیبا بنت۔
 ایش ہم شہ نج و پیدا بیت۔ بوٹو درین درچکان شہ اسپد۔
 مثال کنگ و۔ پل و باغ و تہا۔ ول داری پگی ہم جنگ بیت۔
 جو کہ۔ بگونا۔ کلیمس۔ میڈیکا۔ یاسمین۔ چچا۔ ولایتی گلاب بگونا
 جنوری و فروری و ماہان۔ نانگی رنگ و پگی کنت۔ ایشی دل۔ دیوال
 یا دومی درخت و سرا۔ سوار کنگ بیت۔ کلبیس گریاگ و موسم
 و زیبا و دشبوئیں پگی کنت۔ اے باز زیبا میں وئے انت۔ ایشی
 دل۔ چہ قوم و پیدا بیت۔

میڈیکا۔ مارچ۔ اپریل۔ مانان۔ سڑی پل کنت۔ ایشی قلم جنگ
 بیت۔ باسین ہر موسم۔ پل دیوکیں۔ دن۔ رات لگہ گرماگ۔
 موسم۔ اے۔ دل شہ پل۔ پڑ بیت۔ چہا۔ سبز رنگ۔
 پل دنت۔ ایشی ہم قلم لگیت۔ ولایتی گلاب۔ سدماں وڈر انت۔
 مگہ شان کنگ۔ پے دیسی گلاب شتر۔ انت۔ ایشی بل۔ ہتہ
 دشبولی باز بیت۔ آچشا ارگ گلاب ہم کشت بیت کنت۔ گل
 قند ہم جوڑ بیت۔ اد ایشی پل باز درمانی تھا کار مرز بیت۔
 اچشان سوا۔ شان کنگ۔ پلانی باغ۔ تھا۔ دکہ باز وڈی۔
 موسمی پل۔ پے جنگ اتنت۔ چو کہ۔ بجری۔ ایشی کشگ اگت
 ۶ ماہ۔ بیت۔ ایشی پنیری ہر جا کہ جنگ بیت۔ دتارا گیپت۔
 گل اشرفی۔ اے پل۔ اگت۔ ۶ ماہ۔ کنت۔ گل خیرا۔ اے پل
 ۶ اکتوبر۔ ۶ ماہ۔ کشار کنت۔ ایشی پنیری۔ ہر جا کہ بنجہ۔
 دتارا گیپت۔ روز گردان۔ پل۔ اے پل۔ اش جلدہ ناک ایدہ۔
 مٹی ورد۔ کار۔ ہم دنت۔ آچیشی قوم۔ تیل در کنت
 کہ آچایا بنا سیتی۔ روغن جوڑ بیت۔ لاجونی۔ اے پل باز

براناک بیت - مثالی کُنگ ۽ باغ ۽ تہا - اے وڑیں پُل بھگ
 ۽ - شہ کُنگ جنت جوڑ بوت کنت -
 میوہ داریں درچکانی پہ جنگ ۽ - مثالی کُنگ ۽ - تہا
 شرتیں وڑ ۽ نہال خانہ جوڑ کنگ بنت - کہ چہ ادا - ہر سال
 میوہ داریں نہال - کشار کاران دیک بیت -
 مثالی کُنگ ۽ تہا - میوہ داریں درچکانی جنگ ۽ شہ سر -
 زمین ۽ بوم ۽ خیال داری کنگ امی انت - میوہ داریں درچکان -
 پہ ترتیب جنگ بیت - باغ چار گنجہ - پنج کنبہ یا شش کنبہ
 ۽ بیت - چار کنبہ سورت ۽ - درچکانی کتار - زاویہ قایمہ -
 جوڑ کنان - یک رومی ۽ کتار اگوزنت اے چار کنبہ ایں -
 زندانی تہا - ہم اکر جا اگ امی انت کہ ہے جا ۽ بک
 ۽ درچک جنگی انت - اچھا رند - میوہ داریں - درچکان
 چاریں کُندان جنگ بیت - ہے وڑ ۽ - کہ باغ ۽ نہالان پہلوی
 کُندان روچ ۽ روشنائی سرا بکپیت - اچھا ابید باغ ۽ تہا سفالی
 ابو کشار پہ آسانی بوت بکنت -

مستطیل وڑ ء ہے۔ باغ جنگ ء فایده ہے بیت۔ کہ تانمن
 وحدے ء۔ ایسی تھا۔ فصل ء کشار بوت کنت۔ اد نہالانی کتاران
 شر۔ لاری اد درمان شانگ ء مشن۔ پہ آسانی ء۔ گوازینت بوت
 کنت۔

پنچ کنجہ وڑیں باغ ء ہے۔ میوہ داریں درچکانی۔ جنگ ء ہے۔ چار
 کنجہ باغ ء ربک۔ کار مرد کنگ لوٹیت۔ مگہ فرک نلا ہمیشیں ات۔
 ہرچار دڑچک ء نیام ء۔ سردرچکی ء جنگ لوٹیت۔ اے دڑچک
 انجو بیت۔ کہ زوت ثمر بدنت۔ وحدے کہ اہدی دڑچک میوہ
 بدینت۔ تر وحدی دڑچک۔ درکنگ بدنت۔

شش کنجہ وڑیں باغ ء دڑچکان جنگ ء ہے۔ چار کنجہ وڑے
 باغ ء ربک کار مرد کنگ بیت۔ مگہ اش چار کنجہ باغ ء نسبت
 پانزدہ فی سد میوہ داریں دڑچک۔ گیشتر جنگ بوت کنت۔ مگہ اے
 وڑ ء ہے ہما نہالان کار مرد کنگ بیت۔ کہ آوان نیام ء دوری
 بیت و پنچ نٹ الگ بیت۔ مثالی کنگ ء تھا میوہ داریں۔ نہالانی
 جنگ ء اش سر۔ ایسانی بارہ ء مالوم داری ہا زالی انت۔ الی

گپ کر ماروم کر بیت۔ رندا باغ ۽ راستیں مفسوبہ بندی بوت گنتہ
 و دق حاجت ۽ وڑ ۽ کار بوت گنت۔ لے
 بارہ ۽ اے نمشہ ۽ ہا حال دیگ
 بیت۔

ماٹ و نارنگی = اے نہالانی - نیام ۽ دوری بیت و پنج فٹ۔

= بیت - نہال چار سال ۽ اُمر ۽ میوہ دنت۔

= یک درخت ۽ شہ یک و نیم من پیداوار بیت۔

موکی گریب فرٹ = نہالانی نیام ۽ دوری۔ بیت و پنج فٹ۔

= چار سال ۽ اُمر بر گنت۔ ہر درچک ۽

= پیداوار یک من۔ تان چل و پنج سال ۽ بر

= دنت۔

شفتالو = نہالانی نیام ۽ دوری۔ بیت و پنج فٹ۔ چار

= سال ۽ اُمر بر دنت۔ ہر درچک ۽ پیداوار

= یک و نیم من پانزدہ سال لکان برم دنت۔

سوف = نہالانی نیام جینی دوری۔ بیت و پنج فٹ۔

= هفت سال و امر و برم دنت - هر درخت و
 = پیداوار دو من - سی سال اسکان میوه دنت
 = نهالانی نیام و دوری - پانزده فٹ - چار سال و
 = امر و برم دنت - هر درخت و پیداوار
 = دو نیم من - دوازده سال و تان پانزده سال و
 = میوه دنت -

آلوچه

= نهالانی نیام و دوری - هشرده فٹ شش سال و
 = امر میوه دنت - هر درچک و پیداوار -
 = دو من - سی و پنج سال اسکان بر دنت -

انار

= نهالانی نیام و دوری بیست و پنج فٹ -
 شش سال و امر میوه دنت - هر درچک
 و پیداوار - دو نیم من - چل سال و تا برم دنت -

زرد آهو

= نهالانی نیام و دوری - بیست و پنج فٹ -
 = هفت سال و امر - میوه دنت - هر
 = درخت و پیداوار - پنج من چل سال و تا

ناز پاتی

بَر دَنت۔

انگور = ہنسالانی نیام ۽ دوری - دہ فٹ - ہفت سال ۽ امرا

= میوہ دَنت - ہر درخت ۽ پیداوار - یک من -

= پنجاہ سال اسکان میوہ دَنت -

موز = ہنسالانی نیام ۽ دوری - شش فٹ - دو سال ۽ امرا

= میوہ دَنت - ہر درخت ۽ پیداوار - نیم من سی و پنج

= سال ۽ تا بَرَم دَنت -

لوکاٹھ = ہنسالانی نیام ۽ دوری - شش فٹ - پنج سال ۽

= امرا بَرَم دَنت - سی و پنج سال ۽ تا میوہ دَنت -

آمب = نیام ۽ دوری ہنسالانی - بیست و پنج فٹ - قلمی

= آمب پنج سال ۽ امرا میوہ دَنت - ہر درخت ۽

= پیداوار سے من - سد سال ۽ تا بَرَم دَنت -

زیتون = ہنسالانی نیام ۽ دوری - سائزہ فٹ - پنج سال ۽

= امرا بَر دَنت - ہر درخت ۽ پیداوار یک و نیم

= من ہی سال اسکان میوہ دَنت -

مثالی کُلگ ء - میوه داریں دُرچک بَنگ ء - پے شری ہنسالان
 گچین کنگ المی انت - دحدے - کہ پوشین - پُل - و میوه داریں
 درچکانی باغ - نما داریں لوگ و سمیت - مثالی دانگ جا - گندگ
 ء بیا انت - مثالی کُلگ - جنت و نمونہ ء پیش کنت -

لوذ و آہانی مانا

لوذ	=	مانا یا بزانت
رووآ-	=	رُذگ و آگ -
پد کپوکیں	=	ہما کہ دیما نہ سٹہ بیت -
کُلگی دیم روی	=	کُلگ ء دیم روگ ء خار
کیرم	=	ہما کرم نادا حیاتی کہ گون خوردین ء گندگ بنت -
گورم	=	باز سادار
باف	=	آپ ء باف ء وٹ ء بُرزا رُذگ
ھیومس	=	سگن ء تھا - یک فایده منین مجنبا بے

ناوڑ	= ہاجا - کہ چاریں کنڈ ۽ محکیں زمین بیت - نیام ۽
	آپ بیت -
شانگ	= چٹ دیگ
گوانزگ	= جھونٹ
لاد	= قبر ۽ تہہ
کتاب خانہ	= ہودا کہ باز کتاب بنت - پہ مخلوک ۽ -
بانگ دیوک	= ہما کہ بانگ دنت -
لنگر خانہ	= ہما آند - کہ ادا ناداران - ورد بہر کفنت و دینت
نہال خانہ	= ہما آند - کہ ادا - باغانی و استا نہال رودینگ بنت -

بہاری مطبوعات

قیمت	مصنف کا نام	نام کتاب	نمبر شمار
۲/ ۵۰	میر صورت خان مری	گشبین روانک	-۱
۶/ ۰۰	عبدالحکیم بلوچ	گچین آزمائک	-۲
۶/ ۰۰	شیر محمد مری	کہن بلوچی شاعری	-۳
۲/ ۰۰	عبدالقادر اشیر	سائنسی کمال اولی	-۴
۲/ ۰۰	عبدالقادر اشیر	سائنسی کمال دومی	-۵
۲/ ۰۰	عبدالقادر اشیر	مرگدارگ	-۶
۳/ ۰۰	عبدالقادر اشیر	پاکستان بے لیب	-۷
۲/ ۰۰	بشری قیوم	نوگ پتکار	-۸
۲/ ۰۰	محمد عمر بلوچ	پوریات ارزیش	-۹
۳/ ۰۰	مولوی خیر محمد ندوی	استاذہ ادب	-۱۰
۲/ ۰۰	میر شحان خان مری	سادہ و زند	-۱۱
۳/ ۰۰	آغا میر نصیر خان	کفر و اسلام و جنگ	-۱۲
۲/ ۰۰	میر صورت خان مری	بلوچستان و آزالی سردک	-۱۳
۲/ ۰۰	بشری قیوم	پرانی قصہ	-۱۴
۲/ ۰۰	میر صورت خان مری	زال بول و کار و کردار	-۱۵
۲/ ۰۰	ایم سلطانہ	عہدی قصہ	-۱۶
۲/ ۰۰	محمد خان مری	مورینک موکو	-۱۷
۲/ ۰۰	محمد خان مری	اورینک مکک	-۱۸
۲/ ۰۰	محمد خان مری	شاہین کہول	-۱۹

بلوچ اکیڈمی، کوئٹہ